

PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

Onor. Imħallef Henri Mizzi

Illum 13 ta' Mejju 2025

Nru: 2

Rikors Nru. 528/2022

DUWPA Company Limited

v

RCV Handling Machinery Limited

Fil-qosor

1. F'din il-kawża, is-soċjetà rikorrenti, DUWPA Company Limited ("DUWPA") qiegħda tfittex il-ħlas tal-bilanċ li tghid li għadu dovut mis-soċjetà konvenuta RCV Handling Machinery Limited ("RCV") għall-bejgħ ta' xi merkanzija. RCV tiċhad li għad hemm xi ammont dovut u tghid li l-bejgħ tal-merkanzija sar għall-ammont ferm inqas minn dak li qiegħda tfittex DUWPA – liem ammont diġà tħallas.

Il-każ u d-difiża

2. DUWPA tghid li hija dovuta lilha s-somma ta' €119,180 rappreżentanti l-bilanċ li allegatament għad trid tirċievi minghand RCV għall-bejgħ tal-makkinarju, tal-inġenji u tal-aċċessorji deskritti fil-fattura tat-3 ta' Mejju 2022 (il-"makkinarju"), esibita f'paġna 5, u li tidher hawn taħt:-

5. RCV tallega li, kuntrarjament għal dak li ġie allegat minn DUWPA, il-merkanzija inbiegħet lil RCV għall-prezz ta' €95,000 (inkluż il-VAT), liem prezz ġie miftiehem għal-lott shiħ u mhux għall-oġġetti individwali. RCV tgħid li hija diġà hallset l-ammont ta' €95,000 (kif DUWPA stess tirrikonoxxi) u li b'hekk l-ebda bilanċ m'huwa dovut.³ Fid-dawl ta' dan, RCV targumenta li t-talbiet tas-soċjetà rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż.

Provi

6. DUWPA ppreżentat, f'pàġni 40-94, l-affidavit tad-direttur u l-azzjonist uniku tagħha, Pawlu Borg, ma' liem affidavit ġew annessi xi ritratti tal-makkinarju li nbiegh lil RCV.
7. Il-kontro-eżami tas-sur Borg kellu jsir fis-6 ta' Novembru 2024, iżda s-sur Borg naqas milli jattendi għal din is-seduta. L-avukati tiegħu nformaw lill-qorti li s-sur Borg kien ilu xahrejn bi problema serja medika li ma kienitx tħallih jorog mid-dar.⁴ Meħud kont ta' dan is-sur Borg ġie ordnat mill-qorti biex iressaq ċertifikat mediku sat-30 ta' Novembru 2024, u l-kawża ġiet differita għall-10 ta' Diċembru 2024 għall-kontro-eżami tiegħu.
8. Is-sur Borg naqas milli jimxi ma' din l-ordni, u lanqas m'attenda għas-seduta tal-10 ta' Diċembru 2024. F'din is-seduta, l-avukati difensuri tiegħu qalu li kienu għamlu diversi attentati biex jikkuntattjaw lis-sur Borg, anke permezz ta' ibnu, iżda ma kellhom l-ebda twegiba minghandu.
9. Peress li dan kien ser iċċaħhad lis-soċjetà konvenuta milli tikkontesta x-xhieda tiegħu, il-qorti ordnat l-isfilz tal-affidavit tas-sur Borg u tad-dokumenti annessi miegħu esibiti f'pàġni 40-90.⁵
10. Min-naħa tagħha, RCV ippreżentat is-segwenti provi:-

³ Ara r-risposta ġuramentata ta' RCV f'pàġni 11-13.

⁴ Dan ġie kkontestat mis-soċjetà konvenuta, li wiegħbet li kellha prova li s-sur Borg kien qiegħed isuq vettura madwar gimghatejn qabel is-seduta.

⁵ Ara l-verbal tal-qorti tal-10 ta' Diċembru 2024, f'pàġna 145.

- a. affidavit ta' Renald Curmi (id-direttur uniku ta' RCV), b'numru ta' dokumenti annessi miegħu;⁶
 - b. affidavit ta' Ian Magro, id-direttur tal-kumpanija Asfaltar Limited ("Asfaltar");⁷
 - c. affidavit ta' Nicholas Bellizzi, inginier mekkaniku li gie nkarigat minn RCV biex iwettaq stima tal-valur tal-makkinarju mibjugħ lilha.⁸ Il-valutazzjonijiet tiegħu, kif ukoll ir-ritratti tal-makkinarju in kwistjoni, ġew annessi f'paġni 115-140.
11. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha, DUWPA qalet li l-affidavits ta' RCV għandhom jiġu skartati, għaliex ma ġiex indikat il-post fejn gie amministrat il-ġurament, u dan bi ksur tal-ordni proċedurali tal-qorti.⁹
12. Ta' min jinnota li sabiex il-qorti setgħet tagħmel xi haġa dwaru, it-tali punt kellu jitqajjem f'waqtu, u mhux fin-nota ta' osservazzjonijiet.¹⁰ Kif wiegħbet RCV,¹¹ kwistjonijiet dwar l-andament tal-kawża għandhom jitqajjmu b'mod tempestiv, u mhux isiru meta l-kawża waslet fi stadju avanzat u wara li DUWPA għamlet il-kontro-eżamijiet abbażi tal-affidavits li issa qed tikkontesta.¹² Għal dawn ir-raġunijiet, il-qorti tqis dan il-punt frivolu.

Xhieda ta' Renald Curmi

13. Fl-affidavit tiegħu, Renald Curmi jibda billi jispjega li Pawlu Borg, id-direttur ta' DUWPA, kien il-klijent tas-soċjetà konvenuta għal hafna żmien u kien jixtri l-makkinarju u *spare parts* għall-ingenji mingħand RCV. Habat li s-sur Borg kien ser jieqaf min-negozju tiegħu u peress li ma kienx ser ikollu aktar bżonn tal-makkinarju ta' DUWPA, huwa avviċina lis-sur Curmi, biex jara jekk dan kienx interessat jixtrihom. Is-sur Curmi qabel, u wara diversi negozjati mas-sur Borg, dawn waslu għall-ftehim verbali li jithallas il-prezz globali ta' €95,000 għall-makkinarju, li kien qiegħed jinbiegħ *tale quale*, mingħajr garanzija u bħala lott wieħed.

⁶ Ara l-affidavit ta' Renald Curmi, id-direttur uniku ta' RCV, kif ukoll id-dokumenti annessi miegħu, f'paġni 97-109.

⁷ Ara l-affidavit ta' Ian Magro, id-direttur tal-kumpanija 'Asfaltar Limited', f'paġna 111.

⁸ Ara l-affidavit ta' Nicholas Bellizzi, inginier mekkaniku li gie nkarigat minn RCV, f'paġna 114.

⁹ Ara n-nota ta' sottomissjonijiet ta' DUWPA, f'paġni 150-154.

¹⁰ Artikolu 789(2) tal-Kap. 12

¹¹ Ara n-nota ta' sottomissjonijiet ta' RCV, f'paġni 160-177.

¹² *Avv Dr Joseph Zammit McKeon nomine v Laferla Insurance Agency Limited*, Qorti tal-Appell, deċiża 30 ta' Ottubru 2015.

14. Is-sur Curmi jgħid li l-ammont ta' €95,000 thallas minnu ftit ftit; daqqa bi flus kontanti u daqqa bi trasferiment bankarju.¹³ Parti mill-aħħar pagament dovut lil DUWPA sar lid-direttur ta' Asfaltar, cioè lil Ian Magro, u dana fuq l-istruzzjonijiet tas-sur Borg. Is-sur Curmi jispjega li dakinhar li kellu jmur għand DUWPA f'Hal Qormi biex iwettaq l-aħħar pagament dovut għall-merkanzija, attenda wkoll is-sur Magro li kellu jirċievi xi flus mingħand DUWPA. Kif kienu hemm, is-sur Borg qal lis-sur Curmi biex mit-€23,000 li kien għad fadallu jhallas għall-makkinarju, jgħaddi €17,000 (eskluz il-VAT) lis-sur Magro għas-saldu tad-dejn li DUWPA kellha ma' Asfaltar, u l-kumplament (€6,000) jgħaddihom lis-sur Borg b'transfer bankarju. Is-sur Curmi hekk għamel u peress li kien sar l-aħħar pagament, is-sur Borg iffirma l-*logbook* tal-krejn tal-għamla 'TADANO' sabiex dan jiġi rreġistrat f'isem RCV.¹⁴
15. Skont is-sur Curmi, il-“kwistjoni kienet magħluqa kompletament għax ġbart il-makkinarju kollu li ftehmna u jien kont hallast dak kollu li ftehmna dwaru.” Għalhekk kien sorpriż meta t-tifel tas-sur Borg, Duwayne Borg, baġtlu email fit-3 ta' Mejju 2022, biex jinformah li RCV kien għad fadlilha thallas €119,180 u dan bħala bilanċ fuq ill-fattura msemija, li huwa hemeż mal-istess email. Is-sur Curmi wieġeb dan l-email fl-4 ta' Mejju 2022, fejn qal hekk:-

“Please note that we are full settled with your father Paul Borg and has been agreed for the total payment of €95,000.00 for the Machinery that we loaded in the present [sic] of your father from Qormi, and that are settled already paid.”¹⁵

16. Fl-affidavit tiegħu, is-sur Curmi jgħid li fil-fehma tiegħu l-prezzijiet li DUWPA trid lil RCV thallas huma “ivvintati u eżagerati.” Tant hu hekk li huwa qabba inginier biex iwettaq stima tal-makkinarju – liem inginier ikkonkluda li l-makkinarju in kwistjoni kellu l-valur ta' €88,000 (eskluz il-VAT).

Xhieda ta' Ian Magro

17. Fl-affidavit tiegħu, id-direttur tal-Asfaltar, Ian Magro, essenzjalment jikkonferma dak li qal is-sur Curmi fir-rigward ta' dak li gara meta RCV wettqet l-aħħar pagament lil DUWPA.

¹³ Huwa esebixxa kopji ta' diversi statements bankarji f'pagni 99-106, li jkopru l-perjodu bejn it-18 ta' Marzu 2021 u d-9 ta' Mejju 2022, għall-valur ta' €53060, bl-aħħar trasferiment lil Asfaltar.

¹⁴ Ara l-kopja tal-*logbook* f'pagni 104-105.

¹⁵ Ara l-komunikazzjonijiet b'email bejn Duwayne Borg, it-tifel ta' Pawlu Borg, u Renald Curmi, f'pagni 107-109.

Huwa jispjega li dakinhar kien preżenti għaliex Asfaltar kellha tirċievi xi flus mingħand DUWPA, u li ntlahaq il-ftehim bejn DUWPA, Asfaltar u RCV li madwar €17,000 (eskluz il-VAT)¹⁶ mis-somma ta' €36,000 li Asfaltar kellha tiegħu mingħand DUWPA, kellu jgħaddihom is-sur Curmi lis-sur Magro tal-Asfaltar direttament “in full and final settlement.”¹⁷

18. Is-sur Magro jgħid li ra lis-sur Curmi jgħaddi pagament ieħor lis-sur Borg, u li sema' lis-sur Curmi jgħid lis-sur Borg li dan il-pagament kien “in full and final settlement”.¹⁸ Skont is-sur Magro, is-sur Borg ma wieġeb xejn għal dan. Minhabba f'hekk is-sur Magro assumma li dan kien l-aħħar pagament li RCV kienet qiegħda tagħmel lil DUWPA, u li b'hekk “il-kwistjonijiet kienu kollha magħluqin bejnietna u ma kien hemm l-ebda ħlasijiet pendenti.”

Xhieda ta' Nicholas Bellizzi u l-valutazzjonijiet

19. Nicholas Bellizzi jaħdem bħala inginier mekkaniku, f'isem il-kumpanija tiegħu NB Engineering Services Limited. Fl-affidavit tiegħu, huwa jgħid li fis-sajf tal-2022, huwa ġie nkarigat mis-sur Curmi biex iwettaq stima ta' xi makkinarju, liema tip ta' xogħol huwa jgħid li ilu jagħmel għal madwar għoxrin sena. Huwa kkonkluda li l-makkinarju li huwa eżamina kellu l-valur ta' €88,000 (eskluz il-VAT) b'kollox. Mal-affidavit tiegħu ġew annessi l-valutazzjonijiet li huwa wettaq għall-makkinarju individwali, li ngħata l-valur segwenti:-¹⁹

Numru	Ogġett	Prezz	Paġni
3	Skjack scissors x6 metres (€1,000 each) ²⁰	€3,000	115-116
3	Upright scissors x 6 metres (€1,000 each) ²¹	€3,000	115-116
1	Upright scissors x 10 metres ²²	€1,000	115-116
1	Snorkel x 6 metres ²³	€3,000	115-116

¹⁶ Is-sur Magro jikkonferma li l-pagament ta' €17,000 (eskluz il-VAT) thallas b'pagament bankarju mis-sur Curmi f'tit wara.

¹⁷ Ara l-affidavit ta' Ian Magro, direttur ta' Asfaltar, f'paġna 111.

¹⁸ Ara l-kontro-eżami ta' Ian Magro, direttur ta' Asfaltar, f'paġni 142j-142p.

¹⁹ Ara l-valutazzjonijiet u r-ritratti annessi f'paġni 115-140.

²⁰ Nota: “Based on the state in the photo and market research of second hand machinery...The wear and tear of internal components could not be evaluated based upon external examination. Repairs and upgrades necessary.”

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid.

1	Toyota forklifter Geneo B20 ²⁴	€4,500	117-118
1	Toyota forklifter 5FD25 1992 ²⁵	€4,500	119-120
2	Toyota 7FD25 forklifter (€5,500 each) ²⁶	€11,000	121-124
1	Todano 10 ton crane ²⁷	€28,500	125-126
1	Hyundai forklifter 25D-9 ²⁸	€15,00	129-130
1	Terex Tarmac mini roller TV 900 ²⁹	€3,000	131-132
1	Lasing Henley 5 ton 1980 forklifter ³⁰	€3,000	133-134
1	Caterpillar 302.5 mini excavator unit with rubber tracks ³¹	€8,000	135-137
1	Mini trailer; locally made from steel sections (unknown supplier) ³²	€500	138-139
Total:-		€88,000	

20. Fil-kontro-eżami tiegħu, l-Inġinier Bellizzi spjega li meta ġie biex jevalwa l-makkinarju, huwa pprova jopera l-makkinarju li kien jiffunzjona, u fir-rigward ta' dak il-makkinarju li ma kienx jaħdem, huwa għamel “visual inspection ta' partijiet minn makkinarju bħala dak li għandu x'jaqşam degradation materjali fl-istruttura u pereżempju fl-opreating cabin [recte: cabain] u affarijiet elettronici [recte: eletronci].”³³ Huwa imbagħad wasal għall-

²⁴ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery... The wear and tear of internal components could not be evaluated based upon external examination, but the condition is satisfactory. Repairs and upgrades necessary.”

²⁵ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery... The wear and tear of internal components could not be evaluated based upon external examination, but the condition is satisfactory. Repairs and upgrades necessary. Tires in good condition.”

²⁶ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery... The wear and tear of internal components could not be evaluated based upon external examination, but the condition is satisfactory. Repairs and upgrades necessary.”

²⁷ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery... The wear and tear of internal components could not be evaluated based on condition of external examination, but the condition is satisfactory. Some crane accessories were also included.”

²⁸ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery... The wear and tear of internal components could not be evaluated based on condition of external examination, but the condition is satisfactory.”

²⁹ Nota: “Based upon its state in the photo and market research of second hand machinery.... The wear and tear of internal components could not be evaluated based on external examination. Overhaul and maintenance are necessary for it to function as intended. Seat belt, beacon and lights were also required.”

³⁰ Nota: “Based upon its state in the photo ... based upon its age. The wear and tear of internal components could not be evaluated based on external examination... The operational characteristics of the machine could not be assessed since it was loaded on the trailer. Overhaul and maintenance are necessary for it to function as intended.”

³¹ Nota: “Based upon its state in the photo ... The operational characteristics of the machine could not be assessed since it was loaded on the trailer.”

³² Nota: “Based upon its state in the photo, I evaluate this device at a sum of Euro 500.00, which is considered on the high side.”

³³ Ara l-kontro-eżami tal-Inġinier Nicholas Bellizzi, f'paġni 142(q)-142(z).

valur individwali wara li rricerka l-prezzijiet li makkinarju bhal dan u f'kondizzjoni simili jrendi fuq is-suq internazzjonali.

21. Meta gie mistoqsi, l-Inġinier Bellizzi qal li ma kienx ra l-fattura li harget DUWPA qabel ma wettaq il-valutazzjoni u li lanqas ma kien jaf x'kienet is-somma li hallset RCV jew dik li qiegħda titlob DUWPA. Meta waqt il-kontro-eżami tiegħu, huwa gie muri l-fattura u gie mistoqsi jekk l-ammont globali ta' fuq l-*invoice* jirriflettix, fil-fehma tiegħu, l-evalwazzjoni tiegħu, huwa wieġeb hekk:-

Ix-xhud: Jiena fil-opinjoni tiegħi it is on the high side għax dan [Omissis] Kien hawn hmistax il-fork lifter, wiehed, erbgha, dan l-items kollha jiena fil-opinjoni tiegħi nahseb li hija on the high side għaliex l-equipment meta tixtrih as you see it għadek ma tafx xi problemi ha jinqalgħu x'hin tipprowa tistartjah jigifieri garanziji li items ikunu waslu fil-aħħar żmien ta' hajithom ma għandekx dan warranties u hekk ma nahsibx li kien hemm jew lanqas naf jekk kienx hemm xi haġa negoizjata imma essaċċ dan meta inti ha' tbiegħ xi haġa secondhand li ilu jahdem fissuq u qed nitkellmu fuq accessories u qed titkellem fuq martell u affarijiet dawn tiga xebaw jaqalgħu dak irrid jinbidel u dak irrid jinbidel biex jerga jigi in a functioning order, meta tmur on the spot u tiegħu an assesment x'qed tara, inti ovvjament it's going to be iktar lejn il-fatt li inti trid tinvesti iktar flus biex iggibhom jahdmu dawn

[Omissis]

Ix-xhud: Jiena nerga noqgħod fuq l-evalwazzjoni li għamilt jien, minn għamel dan levalwazzjoni qed nassumi jiena li jekk huwa selling company ha' jipprova jagħmel maximise tal-interessi tiegħu, jien minix interessat maximise l-interessi ta' dak u liehor jiena rajt l-equipment, jiena kieku kelli mmur nixtri fuq is-Suq illum fork lifter second hand, illum tikri fork lifter tmenin ewro u jekk trid tixtri wiehed secondhand tixtieh b'hames telef u hames mija, skont il-kobor jigifieri inti mhux ha' tmur u tonfoq minn għaxar telef secondhand għax meta ggibu għandek wara li jkun għamel 50,000 hours jew 20,000 hours dan probabli gejjin lis-spejjeż immedjatament ta' min hadem bih qabel

L-Avukat: Jigifieri jekk immur għal number three kien hemm il-kwantita numru erbgha Toyota Fork Lifters u l-ammont skont din l-*invoice* huwa ta' 32,000

Ix-xhud: Tmien telef euro kull fork lifter

L-Avukat: Jigifieri x'aggettiv tagħti għal dak il-vatulazzjoni?

Ix-xhud: Jien għaliha huwa on the high side, xi 4,000- 5,000

L-Avukat: U item number 1 kien hemm hmistax din id-darba eletric scissors lift six meters il-kwantita l-ammont u l-unit per price tlett telef u l-ammont shih huwa 45,000

Ix-xhud: Issa dawn l-eletric scissors li jkun għal kiri dawn ikunu xebghu jaqlaw minn hafna idejn, daqa juzawhom is-Sirjani, Hafna drabi jekk inti ma jkollokx in house capacity li sewwieh, dawn mhux worth it biex tixrihom għax inti l-ispejjeż biex tirrangha l-boards u l-affarijiet, dan inzerta xtrahom għax għandu l-in house capability li jirranghom għax kieku mhux ser jiehu dan is-sogru żgur.

22. DUWPA tallega li l-valutazzjonijiet imwettqa mill-Inġinier Bellizzi m'humiex kompleti, għaliex l-Inġinier Bellizzi ma hax in konsiderazzjoni l-kwantita shiha tal-makkinarju li gie mibjugħ, u lanqas ma qies l-karatteristiċi kollha tat-tali makkinarju. DUWPA ssemmi

b'mod partikolari li hemm diskrepanza fl-ammont ta' *electric scissor lifts* tas-sitt metri. Fil-fatt, fil-valutazzjoni u fil-kontro-eżami tiegħu, l-Inġinier Bellizzi jagħmel riferenza għal seba' *electric scissor lifts*, mentri l-fattura esibita minn DUWPA tagħmel riferenza għall-ħmistax-il wieħed.³⁴

23. Apparti minn hekk, DUWPA taċċena li fil-kontro-eżami tal-Inġinier Bellizzi, dan ma setax jikkonferma jekk il-gerrima, il-martell u l-winċ ġew inklużi fil-valutazzjoni; anzi qal li dawn ma kienux armati fuq l-*excavator* dak il-ħin li rah hu.³⁵ Minħabba f'hekk hija tasal għall-konklużjoni li l-gerrima, il-martell u l-winċ ma ġewx inklużi fil-valutazzjoni rispettiva.³⁶ Peress li ma kien hemm l-ebda kontestazzjoni min-naħa ta' RCV tal-oġġetti u tal-kwantità t'oġġetti indikati fuq il-fattura, DUWPA targumenta li d-diskrepanzi msemminja għandhom jgħoddu favur tagħha u l-valutazzjonijiet tal-Inġinier Bellizzi ma jistgħux jitqiesu kompleti.

Analizi tal-qorti

Il-fattura

24. Fil-fehma tal-qorti, il-fattura mressqa f'pagna 5 ma tistax tikkostitwixxi prova tal-ftehim ma' RCV. L-ewwel nett, m'hemm l-ebda prova li din il-fattura – li m'hijiex iffirmata minn RCV – qatt ġiet approvata mis-soċjetà konvenuta. It-tieni nett, mill-provi li għandha quddiemha, jidher li din il-fattura ngħatat lil RCV f'Mejju 2022, meta RCV kienet diġà ħadet pussess tal-merkanzija kollha, kienet diġà wettqet numru ta' ħlasijiet lil jew għan-nom ta' DUWPA, u kien diġà seħħ it-trasferiment tas-sjieda tal-krejn formanti parti mill-merkanzija. Dan jagħti xi jifhem li l-ftehim rigward il-prezz tal-merkanzija sar qabel din id-data. Meta mbagħad fit-3 ta' Mejju 2022, DUWPA bagħtet email lil RCV b'din il-fattura, id-direttur ta' RCV mal-ewwel qajjem il-fatt li s-somma ta' fuq il-fattura ma kinitx tirrappreżenta dak li ġie miftiehem bejn il-partijiet.
25. Il-fattura kienet essenzjalment l-unika prova li tressqet minn DUWPA li ma ġietx sfilzata. Fid-dawl ta' dak li ntqal hawn fuq, il-qorti hija tal-fehma li l-fattura m'hijiex prova

³⁴ Ara n-nota ta' sottomissjonijiet ta' DUWPA, f'pagni 150-154.

³⁵ Dana minkejja li waqt il-kontro-eżami tiegħu, Renald Curmi, wieġeb li l-gerrima, il-martell u l-winċ ġew stmati mal-*caterpillar excavator* għaliex huma *attachment* tal-istess u ma jistax jahdmu mingħand dan l-inġenju.

³⁶ Hija tiġbed l-attenzjoni wkoll għall-fatt li, skont il-valutazzjoni tal-Inġinier Bellizzi, il-karatteristiċi operazzjonali tal-*Lansing forklifter* u tal-*caterpillar mini excavator* ma ġewx evalwati.

suffiċjenti tad-debitu li qed tippretendi DUWPA, li kien jinkombi fuqha biex tipprova.³⁷ Dan huwa biżżejjed għall-qorti biex tiċhad it-talbiet attriċi; però, ser tagħmel żewġ punti oħra li, fi kwalunkwe każ, jsostnu l-fehma li l-ftehim ma sarx għall-prezz li qed tallega DUWPA.

Il-valutazzjonijiet

26. Tajjeb li jiġi nnotat li, b'mod preliminari, l-valutazzjonijiet tal-Inġinier Bellizzi ma jikkostitwixxux prova ta' dak li ftehm u l-partijiet. Jistgħu jservu biss ta' indikazzjoni dwar jekk il-prezz li ftehm dwaru l-partijiet kienx jirrifletti l-valur l-valur fis-suq ('*market value*'). Hu l-prezz li hu l-iktar viċin tal-valur tas-suq li hu dak li probabbli kien miftiehem, għaliex hem preżunzjoni li kontraenti huma nies razzjonali.
27. Issa f'dan il-każ qiegħed jittiehed in konsiderazzjoni li s-sur Borg u s-sur Curmi kienu ilhom jagħmlu negozju flimkien u kellhom relazzjoni pjuttost tajba qabel il-bejgħ tal-merkanzija, u li s-sur Borg kien qiegħed ibiegħ din il-merkanzija bl-antiċipazzjoni li jieqaf min-negozju tiegħu. Fil-fehma tal-qorti dawn il-fatturi jistgħu jwasslu għall-bejgħ bi prezz li kien viċin tal-valur tal-oġġetti fuq is-suq, jekk mhux inqas, meqjusa ukoll il-fatt li tali valur jibqa' dejjem b'element soġġettiv u li l-bejgħ kien ta' kollox f'daqqa.
28. Qiegħed jittiehed in konsiderazzjoni wkoll tal-fatt li l-oġġetti tal-merkanzija kienu qodma, u kienu qed jinbiegħu *tale quale* u mingħajr garanzija. Apparti minn hekk mir-rapporti peritali, joħroġ li uħud mill-oġġetti kellhom bżonn diversi riparazzjonijiet biex ikunu jistgħu jaħdmu – u kif innota tajjeb l-Inġinier Bellizzi, sakemm wieħed ix-xerrej ma jkollux l-“inhouse-capability” biex iwettaq dawk it-tiswijiet, ħafna drabi ma kienx ikun “worth it” għalih biex jixtri makkinarju fit-tali kondizzjoni.
29. Meqjus dan kollu, huwa aktar verosimili li l-makkinarju nbiegħ għall-prezz li qed tallega RCV, u li huwa ferm inqas verosimili RCV kienet ser taqbel li tixtri l-makkinarju għall-prezzijiet indikati fuq il-fattura, speċjalment meta jittiehed kont ta' dak li ntqal hawn fuq.

³⁷ Jinkombi fuq il-kreditur li jipprova, fuq bilanċ ta' probabbilitajiet, li l-konvenut huwa d-debitur tiegħu. F'każ li l-konvenut jeċepixxi li għamel pagament, huwa għandu jipprova d-dejn li huwa jallega, b'dan illi f'każ ta' dubju raġonevoli jekk l-ammont għadux dovut jew le, dan id-dubju għandu jmur favur il-konvenut għaliex l-oneru tal-prova tad-debitu jibqa' fuq l-attur mill-bidu sal-aħħar tal-kawża. (Ara fost oħrajn, *John Patrick Hayman et vs Fal Con Limited*, Qorti tal-Appell, deċiża 30 ta' Lulju 2010)

Anke jekk wiehed iqis id-diskrepanzi msemija minn DUWPA (li qatt ma gew espressament kontestati minn RCV), il-valur fis-suq tal-makkinarju xorta waħda iktar ixxaqleb lejn il-prezz li RCV qed tallega li qablu fuq l-partijiet.³⁸

Ħlas għas-saldu

30. Ta' min jinnota wkoll li Ian Magro xehed li sema' lis-sur Curmi jgħid lis-sur Borg li l-pagament li s-sur Borg kien qiegħed iwettaq dakinhar li dawn it-tlieta kienu f'Hal Qormi, kien "in full and final settlement." Allavolja skont ix-xhieda tiegħu, is-sur Borg ma wiegeb xejn għal dan, huwa preżunt li min jaççetta pagament mibgħut lilu fit-termini "full and final settlement" jiġi li huwa rċieva dak il-pagament f'dawk l-istess termini.³⁹ Dan għaliex l-kreditur ma jistax unilateralment jibdel il-modalità ta' pagament offrut lilu mid-debitur billi minn pagament għas-saldu jiddikjara li qed jaççettahom bħala pagament akkont tal-ammont pretiż minnu.⁴⁰ Dan jagħti xi jifhem li l-pagament li sar mis-sur Curmi dakinhar li kien preżenti s-sur Magro, kien fil-fatt l-aħħar wiehed u għas-saldu tad-dejn dovut fuq il-bejgħ.
31. Meħud kont ta' dan kollu, ma ġiex ipprovat li l-bejgħ tal-merkanzija sar għall-prezz li qed tallega DUWPA, u li din irnexxielha ttipprova li għad għandha tirċievi xi flus mingħand RVC għall-bejgħ tal-merkanzija.

Parti deċiżiva

Għal dawn ir-ragunijiet, il-qorti qiegħda tiçħad it-talbiet tas-soçjetà rikorrenti, bl-ispejjeż kontra tagħha.

Henri Mizzi
Imħallef

³⁸ Jekk wiehed iżid il-valur ta' tmien *electric scissor lifts* li skont il-valutazzjoni tal-Inġinier Bellizzi jammontawx għal €8,000 kif ukoll il-prezz tal-gerrima (€3,000), tal-martell (€3,000) u tal-winç (€2,000), il-valur tal-makkinarju fis-suq jiġi jammonta għal €104,000 (eskluz il-VAT) jew €122,720 (inkluż il-VAT). Skont il-fattura ta' DUWPA, il-makkinarju jiswa €214,180 (inkluż il-VAT).

³⁹ *Schembri Johann pro et noe vs Mifsud Charlot pro et noe*, Qorti tal-Appell, deċiża 19 ta' Ottubru 2005; *Lloyd's (Malta) Limited noe vs Air Malta Plc*, Qorti tal-Appell, deċiża 27 ta' Ġunju 2014.

⁴⁰ *Malta Planning & Design Consultants Limited vs Claudio Sant*, Qorti tal-Appell, 5 ta' Frar 2016.

Tristan Duca
Deputat Registratur